

Jaz pa pojdem

Zdaj me vleče le v gore!

Potopisna reportaža iz Alta Badie

AVTORICA: Mia Žele, 3. AG

Slika 1 Pogled na Alta Badio s prelaza

Dolomiti so gorovje, ki se nahaja v severni Italiji v deželi Južni Tirolski. Veljajo za eno najlepših gorovij na svetu in spadajo na Unescov seznam svetovne dediščine. Tu se nahaja kar 15 znanih smučarskih središč, ki jih vsako leto obiše veliko smučarskih navdušencev. V poletnih mesecih pa smuči nadomestijo pohodni čevlji, zimsko sezono pa zamenja poletna. Magično gorovje, ki se navpično dviga z zelenih vznožij v modro nebo, vedno znova privabi veliko turistov in ne le pohodnikov, ampak ga obišejo tudi mlade družine in tisti, ki iščejo prestiž.

Po tedenskem dopustu v italijanski pokrajini Toskani so se moji starši odločili še za gorski oddih, ki se je odvijal v sredini meseca julija, natančneje od 9. do 16. julija. Alta Badio že vrsto let obiskujemo v zimskih mesecih, tokrat pa smo jo spoznali še v poletni podobi. Pot do cilja je bila dolga in naporna. Več ur smo vozili v dolgih zastojih med Verono in Bolzanom. Večji del poti sem prespala, ko pa smo se

bližali končni destinaciji, sem se zbudila v dih jemajoči gorski pokrajini. Strmi vrhovi, zelene doline, barvito cvetje, prikupne koče in še in še. Bun de, bëgnodü (ladinski pozdrav) Alta Badia!

Slika 2 La Villa

Nastanjeni smo bili v turističnem naselju La Villa (nemško Stern, ladinsko La Ila), ki je center smučarskega središča Alta Badia. Ta med seboj povezuje šest vasi: poleg La Ville še Corvaro, Colfosco, La Val, Badio in San Cassiano. Pozimi ponuja 130 kilometrov odlično pripravljenih prog, 53 hitrih in udobnih vlečnic ter lega v osrčju območja Dolomiti Superski so poskrbeli, da je Alta Badia eno najbolj priljubljenih smučišč v Dolomitih. Zaradi povezav s sosednjimi smučišči je z doplačilom pri smučarski karti na razpolago kar 500 kilometrov smučarskih prog, kar je za tedenski dopust »vrh glave«.

Slika 3 San Cassiano

La Villa se nahaja na nadmorski višini 1433 metrov, v dolini Val Badia, ki je dom ladinskega jezika in kulture v Južni Tirolski. Dolina je bila do 19. stoletja težko dostopna zaradi geografske lokacije. Zato sta se tu razvila unikatna kultura in jezik Ladincev, starega retoromanskega ljudstva iz Alp. Ladinski jezik je na tem področju še danes zelo ohranjen. Domačine sem večkrat slišala govoriti v njihovem domačem jeziku, ki se mi je zdel kot nekakšna mešanica med italijanskim in nemškim jezikom. Otroci se ga v tamkajšnjih šolah tudi učijo in je eden izmed treh uradnih jezikov Južne Tirolske.

Začetni koraki

Z mamom sva se odločili, da bova ta teden izkoristili za pohodništvo in sprehode v naravo. V celotnem tednu sva prehodili 62 kilometrov. Najbolj aktivni sva bili prve tri dni, proti koncu tedna pa sva bili že utrujeni, pa tudi slabša napoved vremena je bila. Sicer pa naju je prvo polovico tedna spremljalo julijsko sonce, temperature pa so bile ravno pravšnje. Zjutraj sva se vedno dobro naspali in se počasi pripravili na dnevni pohod. Z ne ravno lahkim nahrbtnikom sva se z zemljevidom v rokah že prvo jutro povzpeli na bližnji hrib La Ila, ki se nahaja na nadmorski višini 2100 metrov. Blizu vrha sva se nato odločili, da pot nadaljujemo v drugo smer. Že v dolini sva namesto na pot z oznako »easy« pomotoma zašli na pot srednje težavnosti. Pot je bila urejena in označena, ampak zelo strma. Po prvem manjšem vzponu sem spoznala, da mi primanjkuje kondicije. Vsakih nekaj metrov sem pogledovala na telefon, ki mi je pokazal, koliko višinskih metrov je še do vrha. Premagati sva morali slabih 700 višinskih metrov, kar je bil za prvi dan velik izziv. Bolj ko sva se bližali vrhu, več čudovitih razgledov na dolino in okoliške gore je nudila pot. Svežina zraka je bila izjemna, slišati je bilo le veter in ptičje petje. Prava gorska idila. V koči blizu vrha sva si privoščili topel obrok in tako pridobili novo energijo. Nazaj se nisva vračali po isti poti, ampak sva se odločili za krožno pot, ki je vodila skozi turističen kraj Corvara in po dolini ob potoku do izhodiščne točke.

Z gondolo tudi poleti

Drugo jutro sem se zbudila z bolečinami v nogah, ampak to me ni ustavilo pred novimi pustolovščinami. Po kvalitetnem kosilu sva se z mamom znova odpravili na planoto La Ila, a sva tokrat na vrh prišli z žičnico Piz La Ila. V poletni sezoni od 53 obratuje kar 19 vlečnic. Številne vlečnice

povezujejo vasi med seboj in tako olajšajo lokalni dostop in zmanjšajo obremenjenost s prometom. Od junija do oktobra postanejo glavno prevozno sredstvo pohodnikov, družin in gurmanov. Piz La Ila je najpomembnejša žičnica v La Villi in je bila zasnovana že leta 1966. Takrat so bile gondolske kabine v obliki košare za dve osebi, danes pa je vlečnica opremljena s kabinami za 15 oseb in zmore prepeljati 2200 oseb na uro. Med vzpenjanjem sem imela krasen razgled na vas, med drugim pa sem opazovala svetovno znano progo Gran Riso, kjer že 37 let organizirajo tekmovanje v veleslalomu za moške za svetovni pokal v alpskem smučanju. Ravno na tem prizorišču je naš veleslalomist Žan Kranjec leta 2017 osvojil svoje prve stopničke na tekmah svetovnega pokala, ko je zasedel tretje mesto takoj za Marcelom Hirscherjem in Henrikom Kristoffersenom.

Slika 4 Zgornja postaja Piz La Ila

Na vrhu sva se izkrcali iz gondole in takrat sem uzrla nekaj nepričakovanega. Na površini, ki jo pozimi prekriva sneg, so bili sedaj postavljeni nizki bazeni,

Slika 5 Active Park Movimënt Piz La Ila

namenjeni Kneippovi terapiji, za njimi pa so bila postavljena igrala. Bila sem zelo presenečena. V okviru Active Park Movimënt Piz La Ila je bil postavljen tudi ogromen trampolin, razne plezalne stene, *slackline* in *pumptrack* poligon. Idealen prostor za družine, v katerem se otroci lahko zabavajo in preizkusijo na plezalnih poligonih, medtem ko si starši odpočijejo pod alpskim soncem.

Razgledi brez konca in kraja

Drugi dan je bil najin cilj Pralongiá, ki se nahaja na nadmorski višini 2157 metrov. Na vrhu se nahaja najvišje ležeča in najstarejša koča na omenjeni planoti. Do cilja sva hodili eno uro in pol, pot pa ni bila zahtevna. Steza se je izmenjaje dvigala in spuščala ter vijugala med barvitimi travniki. Med cvetjem sem opazila arniko, tropotec, deteljo, ivanjščice in drugo gorsko rastlinje. Pot

je vodila po vrhu planote, zaradi česar sem imela panoramski pogled na skalnate gore v okolici. Na levi strani poti se je dvigal masiv Sella z najvišjo točko Piz Boé, ki se nahaja na nadmorski višini 3151 metrov. Za Sello se je vzpenjala najvišja gora Dolomitov – Marmolada, znana kot »kraljica Dolomitov«, z najvišjim vrhom Punta Penia na nadmorski višini 3343 metrov in z največjim ledenikom v tej gorski verigi. V začetku julija 2022 se je tam zgodila grozljiva nesreča. Približno 300 metrov pod vrhom se je zaradi visokih temperatur zrušil *serak* (visoka ledena gmota, ki nastane ob ledeniškem prelomu, op. p.) in terjal 9 smrtnih žrtev. Odlomljeni del ledenika je bilo dobro videti tudi z najine poti. Za mojim hrbtom se je nahajala gorska skupina Peuz-Odle z izstopajočim 2665 metrov visokim Sassongherjem. Na desni strani pa

Slika 6 Pogled na Marmolado

Slika 7 Pogled na Sassongher

se je dvigal po mojem mnenju najlepši gorski sistem, imenovan Fanes, ki sem ga vsak večer, ko so ga obsijali še zadnji sončni žarki dneva, občudovala iz apartmaja. Iz doline sta se z strmimi, skoraj

neprehodnimi stenami dvigala vrha Lavarela (3055 metrov nadmorske višine) in Conturines (3064 metrov nadmorske višine).

Greš raje s kolesom?

Pot z neskončnimi razgledi naju je pripeljala do Pralongie, vrha, na katerem se pozimi stekajo smučarske proge. Popili sva topel čaj, ogledali sva si kapelico in prikupne črno-bele zajčke, ki so bili zaprti v ogradi. Polni energije sva se napotili proti vasi San Cassiano. Noge so hudo trpele, ko sva se spuščali po klancu navzdol. Srečali sva nekaj pohodnikov in pridne kmete, ki so kosili tudi najbolj strme dele travnikov, v celotnem dnevu pa sva srečali tudi veliko kolesarjev. Večina teh je imela kolesa na električni pogon, nekateri pa so se proti vrhu odpravili »na polento«, kar pomeni, da so vozili v klanec brez električne pomoči. V vasi naju je pot peljala mimo spodnje postaje žičnice Piz Sorega, kjer so se srečevali bolj adrenalinski kolesarji. Tu

Slika 9 Zajčki na poti do Pralongie

Slika 8 Bike Beast park

so bile namreč postavljene »trail proge« v okviru Bike Beast parka. Gre za makadamske steze in peščeno nabite poti, ki se vijejo po pobočjih in gozdovih, vmes pa so vključeni razni skoki in ostale adrenalinske ovire. Steze so poimenovali z ladinskimi imeni, ki odražajo njihov značaj. V tem se je preizkusil tudi moj mlajši brat,

ki je z očetom teden raje izkoristil za

kolesarjenje kot pa za pohodništvo. Alta Badia je poleg cvetoče smučarske sezone znana tudi po vsakoletnem kolesarskem maratonu Maratona dles Dolomites – Enel, ki ima start in cilj v Alta Badii. V zadnjih letih se ga letno udeležuje preko 30.000 kolesarjev z vsega sveta. Znan je tudi dogodek Sellaronda Bike Day; takrat so vse ceste okoli masiva Sella za motorna vozila zaprte.

Narava s pridihom umetnosti

Do La Ville naju je vodila pot z umetnostnim pridihom Tru di Artisc (ladinsko: *pot umetnikov*), dolga kar 3,5 kilometrov. Gre za galerijo na prostem, kjer so predstavljena dela umetnikov iz ladinskega sveta. Ob poti sem se večkrat ustavila in prebirala naslove del in tako skušala ugotoviti, kaj določena skulptura predstavlja.

Cerkvica ob vznožju gore

Slika 10 Oslički na poti proti romarski cerkvi La Crusc ali Santa Croce

Najdaljšo razdaljo sva prehodili tretji dan; ta je znašala 17 kilometrov. Ob deseti uri zjutraj sva se odpravili proti romarski cerkvi La Crusc ali Santa Croce, ki se nahaja nad vasjo Badia. Pot se je vzpenjala nad La Villo in ker to območje še ni prekrito z gozdom, sem imela odlično priložnost za fotografiranje. Nekaj časa sva hodili po makadamski cesti, potem pa se je steza zožala in zavila

proti gozdu. Pri prvi koči, nekje na

polovici poti, sta se mi izza drevesa približala dva prisrčna osla. Z zanimanjem sta začela ovohavati mojo vrečko, v kateri sem nabirala rastline, ki sem jih dala nato posušiti. Seveda sem se z osličkoma tudi fotografirala.

Ta dan sva z mamo srečali veliko več pohodnikov kot prejšnje dni. Veliko jih je do cerkve prišlo z žičnico, ki je oddaljena le nekaj 100 metrov. Cerkev Santa Croce se nahaja na vznožju gorske verige Sas dla Crusc-Lavarela na nadmorski višini 2045 metrov. Spokojen kraj je že vrsto let priljubljen romarski kraj in zatočišče vseh željnih pozitivne energije. Gorska cerkev je stara preko 500 let in menda je bila sprva kraj poganskega čaščenja, kasneje pa so tu kristjani postavili svoje svetišče. O gradnji cerkev govori tudi legenda. Prebivalci Badie so načrtovali izgradnjo kapele na drugem področju, med delom pa so se delavci pogosto poškodovali in njihova kri je bila

Slika 11 Cerkev Santa Croce

na lesenih drobcih. Bele ptice so s krvjo umazane drobce odnašale ob vznožje gore Santa Croce. Delavci so to začeli opazati in sledili pticam do skrivnostnega kraja. Ko so prispeli na to čudovito mesto, so se odločili, da bodo tam zgradili cerkev. Okrog leta 1010 so menihi tu zgradili kapelo, v 15. stoletju pa je bila postavljena že majhna cerkev. Romarji in dolinarji so cerkvico varovali pred propadanjem in jo sredi 18. stoletja povečali in oplešali z zvonikom. V oltarju so shranjene številne relikvije, na poti proti cerkvi pa je v poletni sezoni organiziranih več procesij.

Unikaten naravni fenomen

Slika 12 Snežna jama

Pot me je nekoliko izmučila in na vrh sem prikorakala zelo lačna. Moram reči, da sendvič ni zadostoval. Preden sva si privoščili topel obrok, sva si ogledali še eno naravno znamenitost. Od cerkve do tega edinstvenega naravnega fenomena sva po ozki stezici potrebovali 30 minut. Gre za snežno jamo, ki se nahaja tik ob vznožju strme stene. Razgled na sneg pod fascinantnimi skalami me je pustil brez besed. Ampak kako to, da se je sneg ohranil tudi pri temperaturi nad 20 °C? Jamo, izklesano iz snega, izoblikuje voda, ki teče pod ledeno gmoto, nastalo v zelo mrzlih in sneženih zimah. V poletnih mesecih ozko jamo, ki jo je izdolbla reka, napolni hladnejši, bolj gost zrak, ki se usede na dno,

to pa povzroči prehod toplejšega zraka v jamo in ta se začne širiti. Zrak se ohladi in pridruži težjemu hladnemu zraku, proces se ponovi, jama pa se naprej širi. Ko sem stala blizu jame, sem čutila hlad, ki je prihajal iz nje.

S časom se čas obrne

Slika 13 Adrenalinski park v Colfoscu

nagrajeni s čudovitimi razgledi in to je najpomembneje. Zelo rada bi se preizkusila v plezanju in odpravila na kakšno ferato, planinsko pot, ki je po vsej dolžini opremljena s klini, jeklenicami, in tako dosegla kakšen višji vrh. Za to bodo seveda potrebne predhodne priprave. Ampak čemu v gore? Če ne zaradi drugega, tam dosežemo svobodo, neko neverjetno svežino in čisto vest. Gore me kličejo in jaz moram iti.

*Fotografije so last avtorice Mie Žele.

Preostali konec tedna sva dneve preživljali bolj lagodno. Odpravili sva se na nekaj sprehodov v okolico, peti dan pa sva se z bratom preizkusila še v adrenalinskem parku v Colfoscu. V drevesne krošnje sem se z veliko poguma in adrenalina podala le po dveh najtežnjih poteh. Najvišje ploščadi so bile postavljene tudi 19 metrov visoko.

Moram priznati, da sem bila zadnji dan našega oddiha prav malo žalostna, ker sem zapuščala ta raj na zemlji. V celotnem tednu sem uživala in z veseljem se bom še kdaj vrnila v to kraljestvo gora. Spoznala sem, da je pohodništvo lahko tudi užitek, ne le napor. Vsi zahtevni vzponi so na vrhu

Slika 14 Mia Žele, 3. AG